

APPELL FÖRLAG

- 4 LATIN – EN ANTOLOGI
- 5 ARKITEKTEN TAGE HERTZELL
- 6 VÄGEN ÖVER HAVET
- 7 VÄRT ATT VETA – FEMINISM & SPORT
- 8 CHARLOTTE WAHLSTRÖM
- 10 DET TREDJE DARWINKRIGET
- 11 MED ALL LANDETS LAG
- 12 PEPPARKAKOR
- 13 UPPFINNAREN
- 14 DEN EKONOMISKA LIBERALISMENS FÖRKÄMPE
- 16 HOVSTALLET
- 17 MAT OCH MÅLTIDER
- 18 STOCKHOLM OCH DEN GODA STADEN
- 20 VARFÖR SKREK JOSELE?
- 21 SISTA ORDET ÄR ALDRIG SAGT
- 22 TULLIA D'ARAGONA

HÖSTENS BÖCKER 2026

Appell Förlag – Hösten 2026

LÄS MER I FÖRLAGETS KATALOG: APPELLFORLAG.SE/KATALOGER

Tullia d'Aragona
*Kurtisan, poet och filosof
i renässansens Italien.
Med ett urval av hennes verk
i översättning.*
JOHANNA VERNQVIST

336 sidor. Hårdband med skyddsomslag. Illustrerad.
Utkommer i september.
ISBN: 978-91-990845-3-4

Vägen över havet
*Den svenska universitetsstaden
Åbo 1640–1828*
**JOHANNA ILMAKUNNAS
& CHARLOTTA WOLFF (RED.)**

352 sidor. Mjukband. Illustrerad.
Utkommer i juni.
I samarbete med Svenska
litteratursällskapet i Finland.
ISBN: 978-91-990845-2-7

Med all landets lag
*Rättskultur i det medeltida
svenska riket 1300–1450*
CHARLOTTE CEDERBOM

250 sidor. Hårdband. Illustrerad.
Utkommer i oktober.
I samarbete med Svenska
litteratursällskapet i Finland.
ISBN: 978-91-990844-5-9

Mat och måltider
Att välja rätt och laga gott
ANNA T. HÖGLUND

232 sidor. Hårdband. Illustrerad.
Utkommer i november.
ISBN: 978-91-990844-0-4

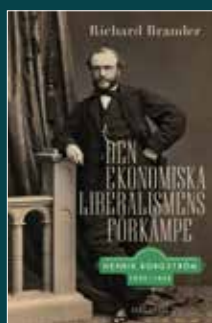
Uppfinnaren
*Berättelser om den radikale
ingenjören Carl Alrik Hult*
ANNA GÖTLIND

224 sidor. Hårdband. Illustrerad.
Utkommer i september.
ISBN: 978-91-990845-6-5

Sista ordet är aldrig sagt
*Skytteanska priset i statskunskap
under 30 år*
**LI BENNICHT-BJÖRKMAN
& LEIF LEWIN**

224 sidor. Hårdband. Illustrerad.
Utkommer i september.
ISBN: 978-91-990845-8-9

**Den ekonomiska
liberalismens förkämpe**
Henrik Borgström 1830–1865
RICHARD BRANDER

320 sidor. Hårdband. Illustrerad.
Utkommer i augusti.
I samarbete med Svenska
litteratursällskapet i Finland.
ISBN: 978-91-990844-2-8

Hovstallet
Kungl. Hovstallets stiftelse
**OLOF KARLANDER
& GÖSTA KYLSBERG**

64 sidor. Mjukband med flikar.
Illustrerad. Utkommen.
I samarbete med
Kungl. Hovstallets stiftelse.
ISBN: 978-91-990845-1-0

Appell Förlag – Hösten 2026

LÄS MER I FÖRLAGETS KATALOG: APPELLFORLAG.SE/KATALOGER

Det tredje Darwinkriget
DNA-revolutionen och rasbiologins långa skugga
ULRIKA BJÖRKSTÉN

224 sidor. Häftband.
Utkommer i september.
ISBN: 978-91-990845-4-1

Charlotte Wahlström
Stämningmålare och konstnärsvän
KARIN SIDÉN

272 sidor. Häftband. Illustrerad.
Utkommer i november.
ISBN: 978-91-990845-7-2

Latin
En antologi
ANDREAS NORDIN

352 sidor. Flexoband. Illustrerad.
Utkommer i december.
ISBN: 978-91-990845-5-8

Pepparkakor
En kryddig historia
YRSA LINDQVIST

250 sidor. Häftband. Illustrerad.
Utkommer i september.
I samarbete med Svenska litteratursällskapet i Finland.
ISBN: 978-91-990844-4-2

Varför skrek Josele?
Berättelser om judiskt liv i Finland
JAC WEINSTEIN

**UTGIVARE: SIMO MUIR
& EVA ODRISCHINSKY**

250 sidor. Häftband. Illustrerad.
Utkommer i augusti.
I samarbete med Svenska litteratursällskapet i Finland.
ISBN: 978-91-990844-1-1

Stockholm och den goda staden
STELLAN FRYXELL (RED.)

224 sidor. Häftband. Illustrerad.
Utkommer i november.
Samfundet S:t Eriks årsbok 2026.
ISBN: 978-91-990845-9-6

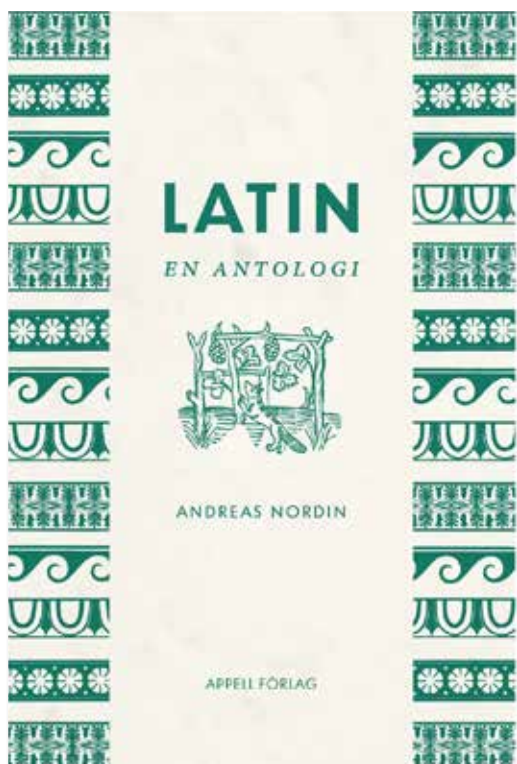
Arkitekten Tage Hertzell
Strukturalism på svenska
MALIN ZIMM

288 sidor. Häftband. Illustrerad.
Utkommer i september.
ISBN: 978-91-990844-3-5

Värt att veta
FEMINISM / Heidi Kurvinen
SPORT / Antti Kuusela
& Riitta-Ilona Pummi-Kuusela

60 sidor. Mjukband.
I samarbete med Svenska litteratursällskapet i Finland.
Feminism utkommer i september.
Sport utkommer i oktober.
Feminism ISBN: 978-91-990844-6-6
Sport ISBN: 978-91-990844-7-3

Latin

En antologi

ANDREAS NORDIN

UTFÖRANDE: 352 s. Flexoband. Illustrerad.

Format 150 × 225 mm.

UTKOMMER: December

ISBN: 978-91-990845-5-8

Detta är Andreas Nordins tredje bok om latin, efter *Latin – En introduktion* och *Latinsk grammatik*.

FRÅN CICERO TILL LINNÉ. I *Latin – En antologi* presenteras ett rikt urval av den latinska textskatt som på så många sätt speglar den västerländska kulturhistorien – från antiken till 1700-talet.

Ett flertal texter ger fascinerande inblickar i det romerska riket, dess historia, kultur och sociala liv. Här kan man i original läsa Livius skildring av Hannibals tåg över Alperna, Caesars beskrivning av galler och germaner, Ciceros tal mot upprorsmakaren Catilina, Horatius dikt om Kleopatras död, stycken ur Vergilius *Aeneiden* som speglar den romerska statsideologin, Senecas bitande kritik av den blodiga slakten på arenan, Tacitus skildring av den galne Neros förföljelse av de första kristna och Plinius d.y.s redogörelse för Vesuvius stora utbrott som ödelade Pompeji och Herculaneum.

Man får också ta del av antik livsvisdom, lika aktuell idag som för tvåtusen år sedan – hos Catullus vittnesbörd om kärleken och försök att övervinna den stora passionen, hos Cicero tankar om åldrandet, hos Horatius påminnelser om ödets oförutsägbarhet, tidens flykt och uppmaningar att med förnuft och måtta njuta

av livet, hos Seneca varningar för tarvligt sällskap och skadlig underhållning.

En rad efterantika texter visar att latinet var den viktigaste bäraren av bildning, debatt och ny kunskap genom hela den europeiska historien, långt in på 1700-talet. Här ges exempel från Vulgata, den latinska bibelöversättningen, och ett stycke från Birgittas uppenbarelser. En levnadsglad studentikos dryckesvisa påminner om att man faktiskt hade roligt även under medeltiden. Här finns vidare ett utdrag ur Isaac Newtons *Philosophiae naturalis principia mathematica* från 1687, en av de viktigaste böcker som någonsin skrivits. En avhandling av astronomen och fysikern Anders Celsius får representera den svenska naturvetenskapens blomstring under 1700-talet. Som avslutning återges en reserapport av Linné – den illustrerar det faktum att vår store naturalhistoriker ständigt späckade sin framställning med latinska fraser, även när han skrev på svenska.

TILL LÄSARENS HJÄLP finns till varje latinsk text en introduktion, ordlista och utförliga kommentarer.

De är inte mogna. Jag vill inte äta sura druvor. Det säger räven i fabeln som inte lyckas nå de saftiga druvarna högt upp på vinrankan. Surt sa räven!

Arkitekten Tage Hertzell

Strukturalism på svenska

MALIN ZIMM

UTFÖRANDE: 288 s. Häftband. Illustrerad.

Format 170 x 240 mm.

UTKOMMER: September

ISBN: 978-91-990844-3-5

TAGE HERTZELLS 75-åriga bana som verksam arkitekt tar sin början i jordbrukssamhällets Sverige, får fart under efterkrigstidens samhällsuppbyggnad, kulminerar under rekordårens byggande och landar i digitaliseringens sekelskifte. Tage Hertzell är ett barn av sin tid – en tid där han alltid tycks befinna sig i händelsernas centrum. Ett undantag är när han prioriterade att rita upp Garnisonens stomsystem samma helg som Kårhuset ockuperades under några vardagar 1968.

Den svenska statsförvaltningen har aldrig varit mer omfattande än i mitten av 1960-talet då kvarteret Garnisonen planerades för fem statliga verk. Byggnadsstyrelsen gav Tage Hertzell på A4 Arkitekter uppdraget som ansvarig arkitekt för den största kontorsbyggnaden som någonsin byggts i Sverige, samtidigt ett pilotprojekt för strukturalismen i svensk tolkning. Arkitekturinriktningen drog rationellt byggande och modultänkande till sin absoluta spets. Flexibilitet tillmättes stor vikt. Med Karlahuset demonstrerades också betongens alla möjligheter, konstruktivt men även som ytmaterial. När Garnisonen stod klar arbetade

så många människor där och i kvarteren runt omkring att flextiden fick sin premiär – ett sätt att minska trängseln i tunnelbanan.

Här ägnas arbetet och synen på Garnisonen stort utrymme, men Tage Hertzell berättar också om mycket annat: sin uppväxt och utbildning, om det första huset som valsade runt i pressen under namnet Skapelsen, om Vita havet på Konstfack, och om byggnaden som alla trodde var ritad av Lewerentz.

Tage Hertzell framför Karlahuset, uppfört i kvarteret Garnisonen i Stockholm, 1968–72. Karlahuset är integrerat med de äldre kasernerna i kvarteret. Fasaden mot Karlavägen är 347 meter lång och därmed Sveriges längsta.

Vägen över havet

Den svenska universitetsstaden Åbo
1640-1828

JOHANNA ILMAKUNNAS & CHARLOTTA WOLFF (RED.)

UTFÖRANDE: 352 s. Mjukband. Illustrerad.

Format 148 x 210 mm.

Översättning: Nina Edgren-Henrichson

UTKOMMER: Juni

ISBN: 978-91-990845-2-7

I SAMARBETE MED Svenska litteratursällskapet
i Finland

6

Vägen över havet

SVERIGE OCH FINLAND var ett och samma rike i århundraden, och i det tidigmoderna Sverige var Åbo en av de viktigaste universitetsstäderna. Åbo var också ett centrum för handel och administration med täta kontakter till det övriga Europa och resten av världen.

Med universitetet i Åbo som fästpunkt undersöker författarna i *Vägen över havet* hur Åbo, Uppsala och Stockholm växelverkade under närmare 200 år. Utgångspunkten har varit tanken att rikets splittring år 1809 inte kunde förutspås eller var oundviklig, och att de sekellånga kulturella, vetenskapliga, ekonomiska och mänskliga kontakterna över havet var en del av vardagen och nödvändiga för universitetsstadens invånare och aktörer.

Hur rörde sig människor, idéströmningar, pengar och produkter mellan orterna? Studenter och professorer skapade nätverk, utbytte erfarenheter och pendlade flitigt över havet. Såväl radikala idéer och vetenskapligt material som böcker och möbler rörde sig mellan städerna. Universitetet som en viktig del av stadsmiljön och stadsbornas vardag lyfts också fram i form av innovationer och akademiska festligheter.

Vägen över havet visar hur universitetsstäder-na tillsammans skapade ett geografiskt och kulturellt kontinuum och ger nya idé-, kultur- och socialhistoriska perspektiv på de tidigmoderna universiteten och städerna.

MEDVERKANDE: Teija Alanko, Topi Artukka, Robin Engblom, Laura Hollsten, Johanna Ilmakunnas, Heli Rantala, Panu Savolainen, Mari Välimäki, Henry Väre och Charlotta Wolff.

Vy över Uppsala 1786 av Elias Martin. Kupolen till den äldsta universitetsbyggnaden Gustavianum kan anas till höger om domkyrkan. Utsnitt. Uppsala universitets samlingar.

Värt att veta

Feminism

HEIDI KURVINEN

Sport

ANTTI KUUSELA

& RIITTA-ILONA PUMMI-KUUSELA

VÄRT ATT VETA

Vetenskap för nyfikna, kompakt och lättläst på 60 sidor. Värt att veta är en populärvetenskaplig bokserie där en eller två forskare tar sikte på ett tankeväckande tema i varje bok.

FEMINISM väcker känslor och har historiskt sett pendlat mellan framsteg och bakslag. Trots att kvinnorörelsen har över hundra år på nacken och feministiska teman diskuterats of-fentligt dubbelt så länge, ses feministiska vär-deringar sällan som något neutralt.

Heidi Kurvinen, verksam vid universitetet i Bergen, visar hur rörelsen varit en av de centra-la drivkrafterna i det västerländska modernise-ringsprojektet. Det handlar inte om hur radikal feminismen varit, utan om hur maktrelationen mellan könen har uppfattats. Längre handlade det i första hand om kvinnors rättigheter, men från slutet av 1900-talet har betoningen legat på jämlikhet mellan människor och hur olika former av ojämlikhet korsar varandra. I dag har nykonservatism och sociala medier med-fört ett nytt skärpt tonläge men också lett till att feministiska kampanjer sprids snabbare.

DJUR RÖR SIG, människor idrottar. Vad beror denna skillnad på och vad är det som karakte-riserar idrott?

Hur har sporten uppstått och varför är det tillåtet att göra saker i sport som anses förkast-ligt i andra delar av samhället? Varför tar mil-jarder människor del av idrottsevenemang, och varför hör idrottare till de mest följda personer-na i sociala medier?

Sportens värld är full av motsägelser. Den är primitiv, ett område för tävlan och kamp, men också en arena för ideal och drömmar där människor möts inom ramen för gemensamt överenskomna regler. Inom sporten koncen-treras vad det innebär att vara människa.

Antti Kuusela arbetar som gymnasielektor i filosofi och forskar i idrottsfilosofi. *Riitta-Ilona Pummi-Kuusela* är doktorand i historia och tidigare tävlingsidrottare.

UTFÖRANDE: 60 s. Mjukband. Format 110 x 160 mm.

UTKOMMER • FEMINISM: September.

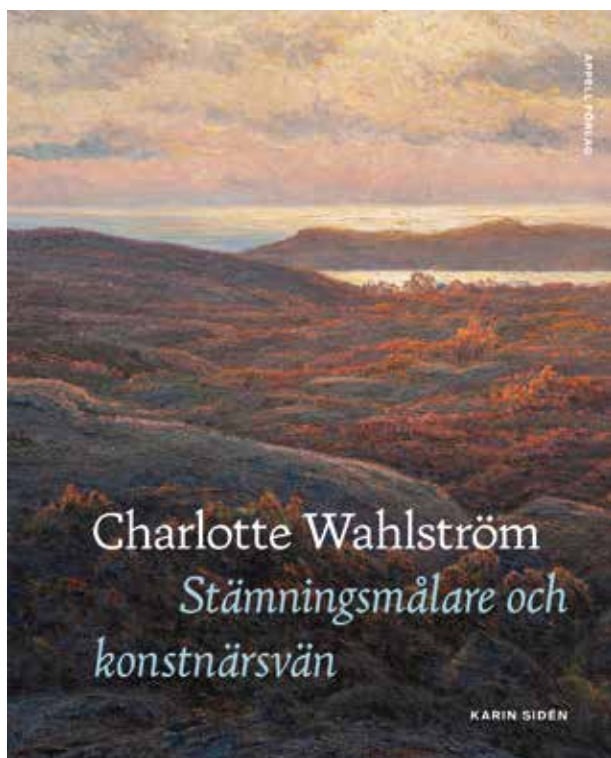
UTKOMMER • SPORT: Oktober.

ISBN • FEMINISM: 978-91-990844-6-6

ISBN • SPORT: 978-91-990844-7-3

Översättning *Feminism*: Anders Nyman och Tatu Lehtilä/Traduct Oy Översättning *Sport*: Traduct Oy.

I SAMARBETE MED Svenska litteratursällskapet i Finland.

Charlotte Wahlström

Stämningmålare och konstnärsvän

KARIN SIDÉN

UTFÖRANDE: 272 s. Häftband. Illustrerad.

Format 210 × 260 mm.

UTKOMMER: November

ISBN: 978-91-990845-7-2

8

Charlotte Wahlström

CHARLOTTE WAHLSTRÖM (1849–1924) beskrevs av flera kritiker under sin levnadstid som en av de främsta svenska landskapsmålarna i sin generation. Hon tilldelades den kungliga medaljen på Kungl. Konstakademien 1883, en bronsmedalj i St. Louis 1904 samt Nya Iduns stora pris för sitt konstnärskap 1911. Wahlström var den enda kvinnliga konstnär som vid tiden lyckades bli representerad med en landskapsmålning på Nationalmuseum genom statsinköp. Den stämningmättade målningen *Marskväll* från 1906 är bara ett av flera verk av konstnären som tillhör en offentlig museisamling.

Charlotte Wahlström ställde regelbundet ut i Sverige och internationellt, bland annat i Paris, Chicago, München, Berlin, Wien och Budapest. I samband med hennes medverkan på en stor samlingsutställning i Köpenhamn 1920 skrev konstnärsvännen Karin Larsson:

»Jag talade om för Gisela [Henckel] mina intryck af Charlottes tafla och uttalade som min öfvertygelse att därest Charlotte Wahlström varit en manlig individ så hade professorstitel och epitetet Sveriges förnämste landskapsmålare varit gifna saker. – Det är under-

ligt att kjolar på konstens område skall vara ett hinder – det är sorgligt!«

I DENNA DEN FÖRSTA biografien om konstnären Charlotte Wahlström tecknas hennes liv alltifrån uppväxten i byn Svärta i Södermanland, studierna på 1870- och 1880-talet vid Slöjdskolan och Fruntimmers-Afdelningen på Konstakademien, tiden i Frankrike, till hennes många vistelser i skånska Arild och på andra platser i landet.

Charlotte Wahlström på en strand i trakten kring Arild i Skåne. Okänd fotograf, sent 1800-tal. Privat ägo.

Charlotte Wahlström, Solnedgång, Rasbokil, 1890-tal. Foto: Lars Engelhardt.

Här beskrivs Charlotte Wahlströms omfattande konstnärskap och utställningsverksamhet, hennes rika sociala liv och den nära vänskapen med konstnären Elisabeth Warling, hennes medverkan i tidens konstliv men även konstpolitiska engagemang som vice ordförande i Föreningen Svenska Konstnärinnor och som enda kvinna i styrelsen för Svenska Konstnärernas Förening på 1910-talet.

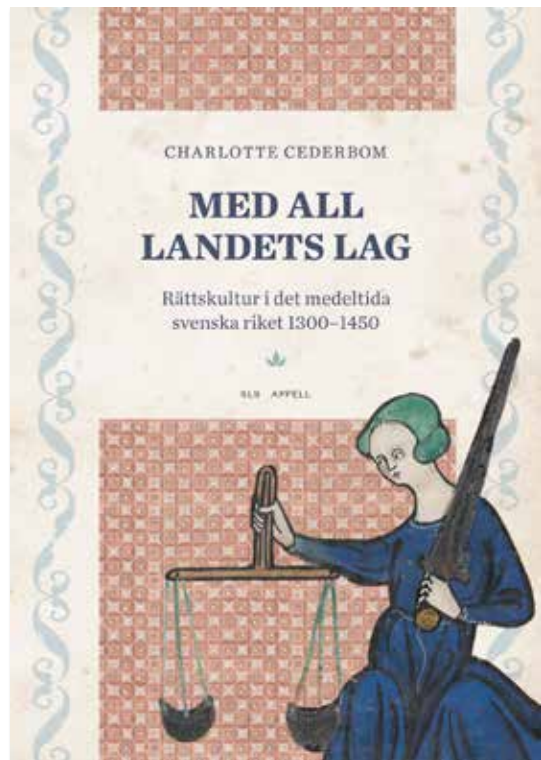
Den rikt illustrerade boken bygger på studier av brev i privat och offentlig ägo, varav flera aldrig publicerats förut, en systematisk genomgång av bevarade verk och av receptionen av hennes konst i dagstidningar och tidskrifter. Karin Sidén reflekterar över de kvinnliga konstnärernas situation och hur modernismens kritiker aktivt uteslöt många etablerade kvinnliga målare ur konsthistorieskrivningen. Det senare gällde Charlotte Wahlström som länge föll i glömska men som här för första

gången beskrivs grundligt, både för sitt inkännande och uttrycksfulla stämningsmåleri som för sina stora insatser för de kvinnliga konstnärernas sak.

KARIN SIDÉN är docent i konstvetenskap och överintendent och museichef för Prins Eugens Waldemarsudde.

Charlotte Wahlström, Enträd, motiv från Värmdö, 1908. Foto: Lars Engelhardt.

Med all landets lag

Rättskultur i det medeltida svenska riket
1300-1450

CHARLOTTE CEDERBOM

UTFÖRANDE: 250 s. Häftband. Illustrerad.

Format 148 x 210 mm.

UTKOMMER: Oktober

ISBN: 978-91-990844-5-9

I SAMARBETE MED Svenska litteratursällskapet
i Finland

10

Med all landets lag

UPPLANDSLAGEN från 1296 statuerar att »land ska med lag byggas«, alltså inte med våldsvärk. I dag, 700 år senare, är det en självklarhet. Men egentligen var det inte heller någon nyhet i slutet av 1200-talet. Samhället hade varit organiserat kring gemensamma, överenskomna lagar redan långt innan de började skrivas ned. Hur ska medeltida lag egentligen förstås?

Det här är en berättelse om landet som lagen skulle bygga – det svenska riket i sin medeltida form. Till del berörs de lagar och normer som gällde, men framför allt är det de människor som levde och verkade i riket på 1300- och 1400-talen som står i fokus, och hur de tänkte kring lag och rätt. Hur skipades rättvisa när alla inte var lika inför lagen? Vad kunde kvinnliga jordmagnater om juridik? Och varför skrev man ner lagar i ett samhälle där nästan ingen kunde läsa dem?

Med över 6 000 medeltida rättsdokument som grund tecknar Charlotte Cederbom en bild av rättskulturen i det svenska riket från det tidiga 1300-talets brödrastrider, via pest och agrarkris, till 1400-talets Kalmarunion. Den politiska utvecklingen är den fond mot vilken olika

människoöden speglas och några av de grundläggande rättsprinciperna utkristalliseras.

CHARLOTTE CEDERBOM, forskare vid Åbo Akademi, har disputerat på målsmanskapet i svensk medeltid och är specialiserad på genushistoria och medeltida rätt.

Dekorativ detalj i Magnus Erikssons landslag från mitten av 1300-talet. Magnus Erikssons lands- och stadslag återspeglar kungamaktens anspråk på ett enhetligt rike under en lag. Andra källor visar emellertid att rättspraxis varierade över landet.

Det tredje Darwinkriget

DNA-revolutionen och rasbiologins
långa skugga

ULRIKA BJÖRKSTÉN

UTFÖRANDE: 224 s. Häftband.

Format 135 × 195 mm.

UTKOMMER: September

ISBN: 978-91-990845-4-1

RASBIOLOGI OCH SKALLMÄTNINGAR har sedan länge förpassats till historiens skräphög. Efter Förintelsens fruktansvärda förbrytelser skulle vetenskapen aldrig mer användas för att sortera och rangordna människor – om det var grundarna av den nya världsordningen ense. Det nybildade FN fick därför tidigt ett vetenskapligt organ, Unesco, vars uttalade uppdrag var att bekämpa rasism och att upplysa människor om att den gamla rasbiologin helt saknade vetenskaplig grund.

Parallellt med att naturvetenskapen under efterkrigstiden gjorde upp med de kvasivetenskapliga idéerna om ras som biologisk kategori fick i stället samhällsvetenskaplig forskning om etnicitet ökad betydelse, med syftet att undersöka strukturell diskriminering och bekämpa rasismen. Det här har bidragit till att gamla begrepp om människors ras och etnicitet levt kvar i folkbokföring och annan offentlig statistik i framförallt engelskspråkiga länder.

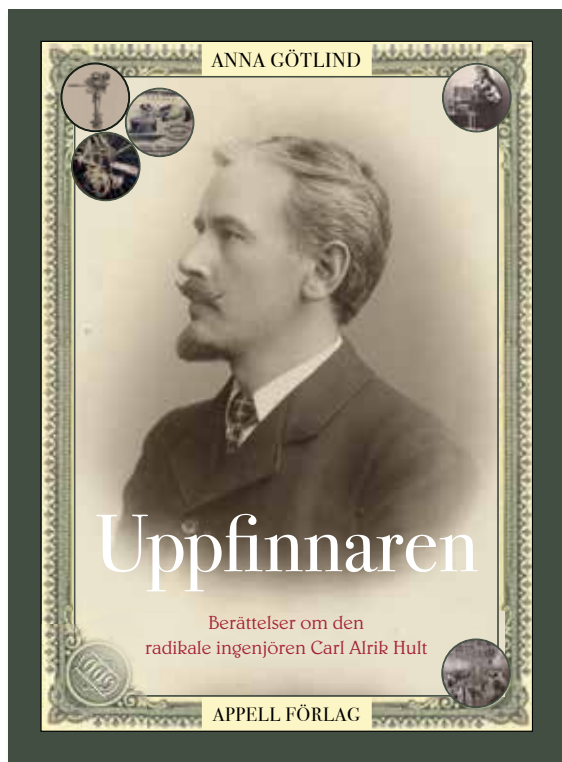
Och det visar sig att biologivetenskapen aldrig helt gjorde upp med sina gamla rasteorier. I kombination med de senaste decenniernas DNA-revolution används de etniska katego-

rierna som ingredienser i en ny häxbrygd. I *Det tredje Darwinkriget* undersöker Ulrika Björkstén hur gamla föreställningar om etnicitet och ras nu återigen fylls med biologiskt innehåll. Nya tekniker för att snabbt och enkelt kartlägga vår arvs massa i kombination med IT-revolutionens kraftfulla datorer gör det möjligt att helt utan rimliga hypoteser fiska efter statistiska skillnader mellan människogrupper. I sina jämförelser använder forskarna de kategorier som råkar stå till buds, och där blir kvasivetenskapliga uppdelningar i etnicitet och ras återigen införlivade i den biologiska vetenskapen.

Ulrika Björkstén – fil.dr i fysikalisk kemi, generalsekreterare för Vetenskap & Allmänhet, tidigare mångårig chef för Vetenskapsradion, Sveriges Radio – argumenterar för att de nya kartläggningsmetoderna kan jämföras med en högteknologisk form av skallmätning, och varnar för konsekvenserna. Det nyvaknade biologiska intresset för etnicitet är inte värderingsfritt utan kan kopplas till såväl höger-nationalistiska strömningar som till identitetspolitik. Diskussionen om vad som ligger bakom och driver forskningen måste fördjupas.

11

Det tredje Darwinkriget

Uppfinnaren

Berättelser om den radikale ingenjören
Carl Alrik Hult

ANNA GÖTLIND

UTFÖRANDE: 224 s. Häftband. Illustrerad.

Format 170 x 230 mm.

UTKOMMER: September

ISBN: 978-91-990845-6-5

12

Uppfinnaren

CARL ALRIK HULT (1867–1964) var i sin samtid en välkänd person, men i dag är det få som vet vem han var. Däremot finns det äldre personer som känner till hans främsta uppfinning, gjord tillsammans med brodern Oscar – utombordsmotorn Archimedes.

Men Alrik Hults liv innehöll mycket mer än en lång rad svenska och utländska patent. Han gjorde betydande insatser för inte minst unga svenska uppfinnare, dels under sina många år som medlem i och ordförande för Svenska Uppfinnareföreningen, dels som initiativtagare till och föreståndare för Uppfinnarkontoret.

I början av 1900-talet skrev Alrik Hult ner sina minnen, framför allt av barndoms- och ungdomsåren. Han föddes som yngste sonen till en gårdssmed i Sörmland, och flyttade som femtonåring till Stockholm och Kungsholmen där han blev fabriksarbetare. Som tonåring var han aktiv i den tidiga socialdemokratiska rörelsen, och i hans egen minnesskildring ges en inblick i formeringen åren före partiets bildande 1889. Dessutom ger han i sina minnen en detaljerad skildring av en ung emigrants upplevelser i USA under åren 1887–1890.

Till grund för den rikt illustrerade boken ligger ett omfattande arkivarbete, och med ett mikrohistoriskt perspektiv placeras här det enskilda livsödet hela tiden in i en större samhälls- och kulturell kontext. *Anna Götlind*, professor i historia vid Stockholm universitet och barnbarnsbarn till Alrik Hult, tecknar ett mångsidigt porträtt av en man som livet igenom brann för frågor om arbetarnas villkor, samtidigt som han gjorde en otrolig klassresa och så småningom kunde titulera sig både ingenjör och direktör. En man som älskade livet – och cigarrer!

Alrik Hult arbetade som ung på AB Separator. Tillsammans med sin bror utvecklade han senare en ny mjölkseparator. Exporten av deras Pump-Separator blev betydande, här marknadsförd i alpmiljö.

Pepparkakor

En kryddig historia

YRSA LINDQVIST

UTFÖRANDE: 250 s. Häftband. Illustrerad.

Format 176 × 217 mm.

UTKOMMER: September

ISBN: 978-91-990844-4-2

I SAMARBETE MED Svenska litteratursällskapet i Finland och Finlands svenska Marthaförbund.

FÅ BAKVERK väcker så mycket nostalgi, doftminnen och julstämning som pepparkakan. Men bakom den knapriga ytan och den välkända smaken döljer sig en fascinerande berättelse som sträcker sig över århundraden och kontinenter.

Här beskrivs pepparkakans resa från medeltida medicin till älskat småbröd. Upptäck hur exotiska kryddor som ingefära, nejlika och kanel fann sin väg till nordiska kök, och hur pepparkakan blev en symbol för både tradition

och kreativitet. Ett urval historiska recept ingår, med tips på hur de kan anpassas till nutid.

Med vackra illustrationer, kulturhistoriska nedslag och doftande recept är detta en bok för alla som älskar pepparkakor och vill veta mer om deras kryddiga förflutna.

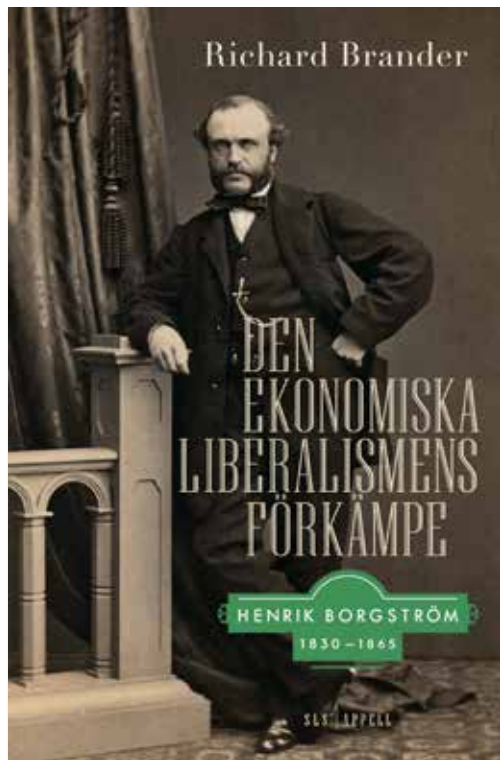
YRSA LINDQVIST är fil.lic. i etnologi, arkivspecialist vid Svenska litteratursällskapets arkiv.

Foton: Studio Familjen/Karin Lindroos.

13

Pepparkakor

Den ekonomiska liberalismens förkämpe

Henrik Borgström 1830–1865

RICHARD BRANDER

UTFÖRANDE: 320 s. Häftband. Illustrerad.

Format 145 × 220 mm.

UTKOMMER: Augusti

ISBN: 978-91-990844-2-8

I SAMARBETE MED Svenska litteratursällskapet i Finland

14

Den ekonomiska liberalismens förkämpe

BANKDIREKTÖREN och skriftställaren Henrik Borgström kan betecknas som den person som införde den ekonomiska liberalismen i Finland – han såväl formulerade idéerna som omsatte dem i praktiken. I den rådande situationen efter Krimkriget, Alexander II:s trontillträde och merkantilismens tillbakagång, steg Borgström fram som en analytisk och energisk

förespråkare för liberala reformer. Han grundade både Hypoteksföreningen och landets första affärsbank, Förenings-Banken. Båda lever kvar än i dag, den senare i form av den nordiska storbanken Nordea.

Borgström spelade också en nyckelroll i planeringen av myntreformen 1865 som frikopplade den finska marken från rubeln och

Familjen Borgström hade en central position i Helsingfors, och Henrik Borgström (överst till höger) och hans syskon stod varandra nära genom hela livet. Fadern, kommerserådet Henrik Borgström den äldre, hade många engagemang inom såväl handel som kultur och skapade många möjligheter och kontakter för Henrik redan i mycket unga år. Foto från sommarnöjet Turholm, tidigt 1860-tal. Privat ägo.

Stadsdelen Kronohagen i Helsingfors, foto från 1865. Här bodde Henrik Borgström hela sitt liv. Helsingfors växte och förändrades i rask takt under hans yrkesliv. Det var »kapitalets tidsålder« och han nådde en framskjuten position i finansvärlden. Foto: Helsingfors stadsmuseum.

som stärkte Finlands ekonomiska autonomi. Borgströms förtida död i en dramatisk olycka klippte av en framgångsrik karriär och bidrog till att han i eftervärldens ögon hamnat i skuggan av andra inflytelserika personer i 1800-talets Finland.

I *Den ekonomiska liberalismens förkämpe* lyfter Richard Brander på nytt fram Henrik Borgström i rampljuset. Brander skildrar uppväxten i en förmögen och inflytelserik borgarfamilj i ett snabbt växande Helsingfors, hans gedigna utbildning både i hemlandet och utomlands samt kontakterna till tidens betydande personligheter – från familjevänner Zacharias Topelius och antagonisten J.V. Snellman, med vilken Borgström hade långdragna debatter om penningpolitik, till internationella förebilder

i finansvärlden, bland dem den svenska bankmannen A.O. Wallenberg. Med den senare hade Borgström kontakter om olika affärsangelägenheter och Wallenberg besökte även familjen Borgström på familjens sommarnöje Turholm. Brander redogör för Borgströms centrala argument för hur marknaden borde reformeras och hur han målmedvetet byggde upp ett modernt bank- och finansväsende.

Biografin över Henrik Borgström klarlägger hans betydelse för utvecklingen av det finska finansväsendet och kompletterar den stora berättelsen om Finlands modernisering under den ryska tiden.

RICHARD BRANDER är politics doktor, senior kommunikationsexpert på Finlands Bank.

Hovstallet

Kungl. Hovstallets stiftelse

OLOF KARLANDER & GÖSTA KYLSBERG

UTFÖRANDE: 64 s. Mjukband med flikar. Illustrerad.
Format 168 × 238 mm.

UTKOMMEN

ISBN: 9978-91-990845-1-0

I SAMARBETE MED Kungl. Hovstallets stiftelse.

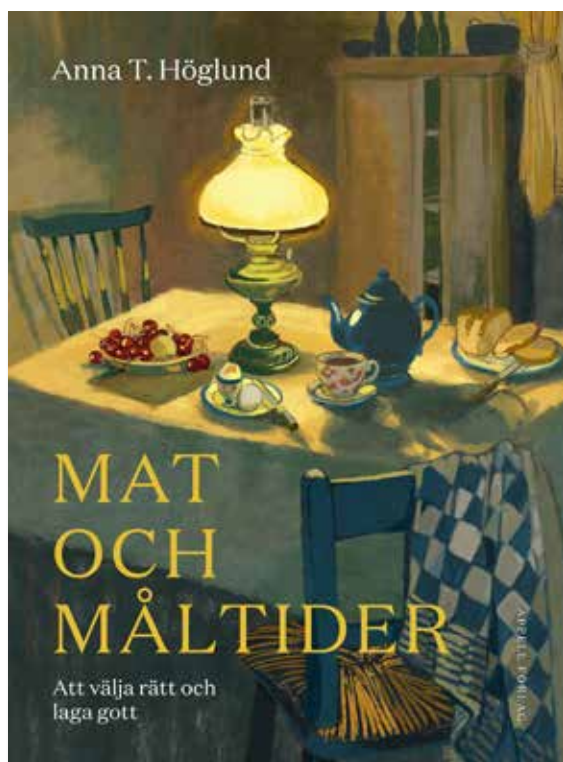
NÄR HOVSTALLET flyttade till Östermalm planerades den nya anläggningen – uppförd 1894 helt nära Nybroviken – för så pass många som 120 hästar. Men utvecklingen tog en annan riktning. Idag finns här omkring 15 hästar och lika många bilar. De vackra vagnarna, seldonen och hästarna är viktiga delar i statsceremoniet och används vid statsbesök, audienser och den kungliga familjens högtider. Här beskrivs arrangemangen vid riksmötets öppnande, diplomaternas korta färd från Utrikesdepartementet till Kungl. Slottet för ackreditering, kungafamiljens olika korteger längs Stock-

holms gator i samband med bröllop, nationaldagsfirande men också begravningar.

Med nytagna fotografier presenteras stallets paradvagnar – landäer, kalescher och kupéer – liksom det minutiösa arbete som krävs för att hästar, vagnar och kuskar ska stå väl förberedda vid kortegenarna. Hovstallet är en del av det kungliga levande kulturarvet. För att bevara och även tillgängliggöra detta har Kungl. Hovstallets stiftelse bildats.

Kupé nr 40 passerar Norrbro, på väg mot Kungl. Slottet. Foto: Dick Norberg.

Mat och måltider

Att välja rätt och laga gott

ANNA T. HÖGLUND

UTFÖRANDE: 232 s. Häftband. Illustrerad.

Format 170 × 230 mm

UTKOMMER: November

ISBN: 978-91-990844-0-4

DISKUSSIONEN om vad vi med gott samvete kan äta fortsätter att gå varm. I fokus står ofta frågan om vilken sorts mat vi bör välja när vi står inför livsmedelsbutikernas utbud. Ska vi köpa kött, och i så fall vilket? Hur är det med de allt vanligare köttsubstituten, är de ett bra alternativ? Och vad gäller för fisk och skaldjur, finns det etiska frågetecken kring dem också? Men etiken slutar ju inte vid valet av livsmedel. Vi behöver även kunna ta hand om och tillaga det vi köper på ett ansvarsfullt sätt.

I *Mat och måltider* diskuteras etiska frågor vid inköp och tillagning av mat, men också vid våra måltider. I matvalen aktualiseras frågor om djurs moraliska status, matproduktionens påverkan på miljö och klimat och arbetsförhållanden för dem som arbetar med matproduktion.

När det gäller matlagningen lyfts betydelsen av minskat matsvinn och behovet av att använda fler delar av djuret än vi gör idag, om vi väljer att använda djur i vår matlagning. Kring måltiderna lyfts de dilemman som kan anas som en följd av dagens trend med allt mer individualiserade matval – risken är att vi gör oss av med den goda samvaron vid måltiderna.

I ett särskilt kapitel lyfts etiska frågor kring matval och måltider i relation till två stora svenska högtider: jul och påsk. Här blir det kanske särskilt utmanande att balansera traditioner när det gäller mat och ätande med kraven på självständiga matval.

Anna T. Höglund, teologie doktor i etik och professor emerita vid Centrum för forsknings- och bioetik vid Uppsala universitet, diskuterar också vilket ansvar vi som individer har för etiken kring vår mat, och hur mycket som kan hänföras till en mer samhällelig, strukturell nivå.

Bör matetik kanske bäst beskrivas som ett socialt dilemma, alltså ett område där vi tenderar att fatta kortsiktiga beslut som gynnar det egna livet för tillfället, trots att det i längden kan leda till förödande konsekvenser för planeten och mänskligheten? Här aktualiseras frågor om de så kallade planetära gränserna för biologisk mångfald, avskogning, klimatförändringar och övergödning.

Mat och måltider bjuder även på ett antal matrecept – hur vårt ätande kan bli både gott och rätt är inte enbart en teoretisk fråga, det praktiska perspektivet behövs det med!

Stockholm och den goda staden

STELLAN FRYXELL (RED.)

UTFÖRANDE: 224 s. Hårdband. Illustrerad.

Format 200 x 230 mm.

UTKOMMER: November

ISBN: 978-91-990845-9-6

Samfundet S:t Eriks årsbok 2026

18

Stockholm och den goda staden

STADSBYGGGANDE hör till de mest långsiktiga och kostsamma aktiviteter vi kan ägna oss åt. Stockholms stadsbyggnadshistoria är lång och omväxlande, den tecknar en utvecklingsresa från en liten medeltida ort till modern storstad. Historiska händelser, handel, försvar, befolkningstillväxt, internationellt utbyte, tekniska framsteg och administrativ planläggning har alla satt bestående avtryck.

Skiftande gestaltungsideal har naturligtvis påverkat Stockholms byggnader och infrastruktur, men tillgång till energi, transporter, kommunalteknisk utveckling och inte minst mänskliga behov har också varit avgörande för stadens form. Bebyggelseepokerna är många och de är olika till sin karaktär – något en tur med tunnelbanan från Gamla stan till exempelvis Vällingby tydligt illustrerar. Alla epoker har sin logik och sina särskilda kvaliteter.

Idag, när tillgången på globala resurser och allmänna livs- eller klimatbetingelser hastigt förändras och försämras, behöver vi utveckla ytterligare en bebyggelseepok. Den fysiska samhällsplaneringen är nämligen en av de viktigaste nycklarna för ett framgångsrikt klimat-

och hållbarhetsarbete. Här finns outnyttjade möjligheter för framtidens stad.

I nuvarande översiktsplan för Stockholm betonas att »Stockholm ska vara en klimatsmart stad, där effektiv markanvändning och transporteffektiv stadsstruktur bidrar till ökad tillgänglighet, minskad klimatpåverkan och begränsad resursförbrukning«. Så mycket som hälften av Sveriges totala klimatutsläpp kopplas till samhällsbyggnads- och transportsektorerna. Det krävs därför omfattande förändringar för att begränsa utsläpp av växthusgaser samt stora anpassningar i både ny och existerande bebyggelse. Därtill behöver ökande segregation, otrygghet samt brister avseende service, infrastruktur och kollektivtrafik hanteras.

SAMFUNDET S:T ERIK vill i denna årsbok med tillbaka- och framåtblickar beskriva Stockholms gestaltungsmissiga stadsbyggnadsutveckling samt ge glimtar av visioner och målbilder för ett attraktivt och hållbart Stockholm – »den goda staden«. Många goda förebilder för Stockholms fortsatta stadsbyggnadsutveckling finns både inom staden och

FOTO: LENNART JOHANSSON.

Norra Djurgårdsstaden, ett av de senaste och mest ambitiösa stadsbyggnadsprojekten i Stockholm. Men årets upplaga av S:t Eriks årsbok stannar inte vid kommungränsen. Här presenteras tankeväckande exempel på god stadsbyggnad i andra städer såsom Malmö (nedan vänster), Hamburg (nedan höger), men även tillbakablickar mot tidigare epokers idéer om idealstäder (den perfekt symmetriska staden Palmanova, nedan mitten).

på andra platser. Stadens påverkan på miljön regleras i slutändan av strikta naturlagar – men *hur* vi bygger vårt samhälle styr vi själva över.

Peter Lundevall, Marianne Råberg, Laila Reppen, Lisbeth Söderqvist och Anders Gullberg berättar om Stockholms äldre och moderna stadsbyggnadshistoria. Ola Andersson, Lotta von Lieven Wistrand, Lars Marcus, Anna Mistry Bergbom och Emma Svanberg

analyserar, från vitt skilda aspekter, »den goda stadens» kvaliteter och utmaningar. Bengt Andrén, Torleif Falk, Stellan Fryxell, Christer Larsson, Mats Olsson och Nina Åman berättar om samtida svenska exempel. Robert Lavelid, Riikka von Martens och Therés Meisloh skildrar utvecklingen i Paris, Helsingfors och Hamburg. Årsboken avslutas med en betraktelse av Per Wästberg, *Den läsbara staden*.

MALMÖ STADSBYGGNADSKONTOR. FOTO: BOJANA LUKAC.

FOTO: WIKIMEDIA.

FOTO: ISTOCK

Varför skrek Josele?

Berättelser om judiskt liv i Finland

JAC WEINSTEIN

SIMO MUIR & EVA ODRISCHINSKY (UTG.)

UTFÖRANDE: 250 s. Hårdband. Illustrerad.

Format 148 x 225 mm.

UTKOMMER: Augusti

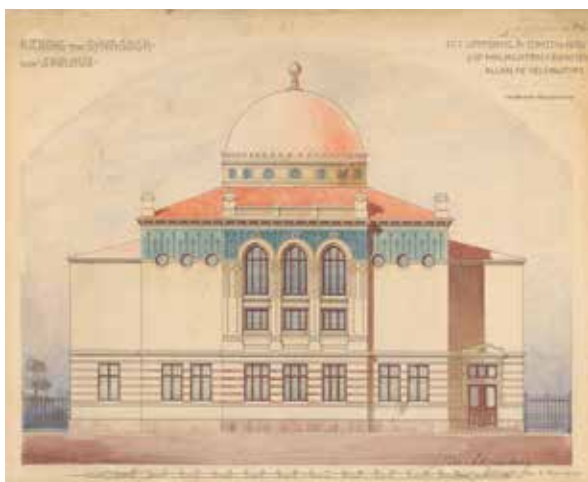
ISBN: 978-91-990844-1-1

I SAMARBETE MED Svenska litteratursällskapet i Finland

20

Varför skrek Josele?

JAC WEINSTEIN (1883–1976) var under första hälften av 1900-talet en central profil i den judiska församlingen i Helsingfors och en flitig skribent. I sina minnen från barndomen skildrar han familjelivets vardag och högtider, och tiden i chederskolan. I artiklar och krönikor beskrivs judisk idrott och teater, torghandeln på Narinken, upplevelserna under krigsåren och engagemanget för att grunda skolor, föreningar och en synagoga. Ofta behandlar Weinstein svåra ämnen i skönlitterär form – poetiskt, dra-

Ritning till synagoga och skolhus vid Malmgatan i Helsingfors av Jac Ahrenberg 1904.

matiskt eller parodiskt, ibland på jiddisch. »Varför skrek Josele?» är titeln på en tidigare otryckt novell. Vissa texter i denna bok med samma namn har ingått i tidskrifter, men merparten har inte publicerats tidigare.

Sammantaget ger Weinsteins texter en unik inblick i de kulturella och religiösa traditioner som skapade stark sammanhållning under en tid då den judiska minoriteten på många sätt var utsatt och marginaliserad. Weinstein berör också jiddischkulturen i andra europeiska länder och i det ryska riket samt Förintelsens återverkningar. Hans texter är ett betydelsefullt källmaterial för forskare och läsare som intresserar sig för judisk historia, minoriteter och nordisk kulturhistoria.

SIMO MUIR och **EVA ODRISCHINSKY** inleder med en översikt över judarnas historia i Finland och de introducerar de olika bidragen.

Jac Weinstein som student, Nya Svenska Läroverket år 1905. Fotograf: Atelier Apollo. Yvonne Westerlunds samling / privat samling

Sista ordet är aldrig sagt

Skytteanska priset i statskunskap under 30 år

LI BENNICH-BJÖRKMAN & LEIF LEWIN

UTFÖRANDE: 224 s. Häftband. Illustrerad.

Format 165 × 235 mm.

UTKOMMER: September

ISBN: 978-91-990845-8-9

DET SKYTTEANSKA PRISET delas varje år ut till det mest betydelsefulla bidraget inom statskunskap. Under de drygt trettio år som gått sedan starten har priset vuxit till att bli världens mest prestigefyllda utmärkelse i ämnet. Li Bennich-Björkman och Leif Lewin, som under olika perioder lett priskommittén, blickar här tillbaka på ett pris som hyllat forskning om allt från demokratins överlevnad och fall till hur anständiga och fria samhällen kan formas.

Belönade forskare har ställt avgörande frågor och levererat svar som i dag utgör kärnan i statsvetenskapliga utbildningar världen över. Som den första pristagaren, Robert Dahl, uttryckte det: Forskningsfrågor måste värderas efter sitt mänskliga värde – vad betyder det om vi lyckas besvara dem?

I boken samlas drygt 30 essäer, tidigare publicerade som understreckare i *Svenska Dagbladet*, där författarna presenterar pristagarna, deras banbrytande arbeten och varför de spelar så stor roll. Här ryms också porträtt av människorna bakom forskningen: som Jürgen Habermas, vars medfödda talfel väckte en

livslång fascination för språkets betydelse, eller Elinor Ostrom, Theda Skocpol och Carole Pateman, som alla mötte en hårt patriarkal akademi och ändå formade sitt fält – i Patemans fall genom att lägga grunden för den feministiska statsvetenskapen.

Sista ordet är aldrig sagt vänder sig till alla som vill förstå mer om politikens och statens innersta frågor – om demokrati och diktatur, krig och fred, och om varför staten både är avgörande och samtidigt så svår att greppa. Pristagarna står på sina föregångares axlar, och nya forskare fortsätter bygga vidare. I statsvetenskapen är sista ordet aldrig sagt.

Några av de många pristagarna: Jürgen Habermas (2024), Carole Pateman (2012), Theda Skocpol (2007) och Elinor Ostrom (1999). Illustrationer: Anna Ileby.

21

Sista ordet är aldrig sagt

Tullia d'Aragona

Kurtisan, poet och filosof i renässansens Italien. Med ett urval av hennes verk i översättning.

JOHANNA VERNQVIST

UTFÖRANDE: 336 s. Häftband med skyddsomslag.

Format 120 × 210 mm.

UTKOMMER: September

ISBN: 978-91-990845-3-4

AV ALLA RENA och njutningsfulla nöjen som människor kan ägna sig åt, visar erfarenheten tydligt att det inte finns något så behagligt och så kärt, som det att läsa angenäma och trevliga saker.

SÅ SKRIVER TULLIA d'Aragona (ca 1501–1556), en av renässansens mest fascinerande kvinnor, i ett förord till sin episka hjältedikt *Il Meschino*

som trycktes postumt år 1560. Hon var verksam i Italien som kurtisan, poet och filosof. Hon var inte bara en förespråkare av litteraturens värde, hon var även en mycket frispråkig försvarare av kvinnans intellektuella förmåga.

Tullia d'Aragona föddes i Rom i början av 1500-talet. Hennes mor, Giulia Pendaglia Campana, var en omtyckt och berömd kurtisan. Italienska kurtisaner var vida kända i det samtida Europa och de välutbildade sällskapsdamerna var eftertraktade i städernas salonger. Även om Tullia d'Aragona räknades till den ädlaste klassen av kurtisaner, *cortigiane oneste*, hörde sexuella tjänster till rollen. Så även resor.

Hon reste till Venedig, troligtvis tillsammans med politikern och bankiren Filippo Strozzi, som var hennes främsta välgörare, och umgicks i de kulturella och intellektuella toppskikten i Rom, Ferrara, Siena och Florens.

För att nå framgång som kurtisan krävdes goda kunskaper i filosofi, litteratur, konst och konversation. Hennes ställning medförde goda möjligheter att odla kontakter som gynnade hennes karriär som poet och filosof.

TULLIA D'ARAGONA skrev inom flera olika genrer och bland de tre verk som kom att tryckas var hon själv delaktig i utgivningen av två, nämligen hennes diktsamling *Rime* och den filosofiska *Dialogen om kärlekens oändlighet*. Båda trycktes år 1547. Verken, som dedicerades till Cosimo de' Medici och hans hustru Eleonora av Toledo, blev omedelbara succéer och följdes av flera nya upplagor.

Både dikterna och den filosofiska dialogen ger liv åt hennes bekantskapskrets, men visar framför allt vilken skicklig poet och retoriker hon är. Hon bemästrar såväl olika lyriska former som dialoggenren till fullo och presenterar

Några av de konstfärdiga titelbladen till Tullias verk: *Il Meschino*, postumt utgiven 1560, *Dialogo della infinità di amore* och *Rime*, de senare utgivna 1547. Anfängen på motstående sida är hämtad ur en utgåva av *Rime*, eller med sin mer utförliga titel: *Rime della Signora Tullia di Aragona et di diversi a lei*.

Tullia d'Aragona hade välgörare i det italienska samhällets toppskikt. Eleonora av Toledo, här porträtterad med sonen Giovanni, hörde till den mäktiga Medici-familjen i Florens. Agnolo Bronzino, 1545. Uffizierna.

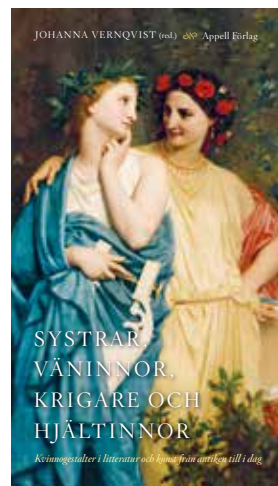
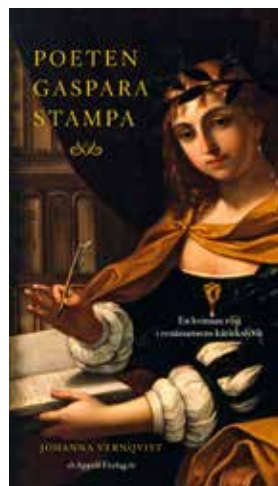
sin kärleksfilosofi på ett underhållande och intelligент sätt. Dialogen är den enda skriven av en kvinna om just kärlek under 1500-talet. Debatten om kärleken hade sin blomstringstid under Tullia d'Aragonas livstid och var nära relaterad till diskussionen om kvinnans rättigheter, roller och konstitution.

Trots att kvinnliga författarskap har uppmärksamrats mer i vår tid, såväl akademiskt som populärt, finns det varken någon bok om Tullia d'Aragona eller någon översättning av hennes verk på svenska – förrän nu.

Här presenteras författaren och hennes verk i tre delar. Den första behandlar biografin och karriären som kurtisan, poet och filosof. I den andra delen ingår litteraturvetenskapliga analyser av hennes diktverk, filosofiska dialog och episka dikt. Den tredje och avslutande delen består av Johanna Vernqvists översättningar av *Dialogen om kärlekens oändlighet* i sin helhet,

förordet till den episka hjältedikten, samt ett urval av hennes lyrik. John Swedenmark har gett några av dikterna svensk språkdräkt.

JOHANNA VERNQVIST är docent i språk och kultur och universitetslektor i litteraturvetenskap, Linköpings universitet.

Detta är den tredje boken där Johanna Vernqvist lyfter fram kvinnor i litteraturen. Först i *Poeten Gaspara Stampa – En kvinnas röst i renässansens kärlekslyrik*, och sedan, som redaktör och författare, i *Systrar, väninnor, krigare och hjältinnor – Kvinno-gestalter i litteratur och konst från antiken till idag*.

HÖSTUTGIVNINGEN 2026 BJUDER BLAND ANNAT
PÅ STÄMNINGSMÅLERI AV CHARLOTTE WAHLSTRÖM (S. 8)
OCH STORSKALIG ARKITEKTUR AV TAGE HERTZELL (S. 5).

Charlotte Wahlström: *Molnet*. Foto: Sven Olof Lars, Helsingborgs museum.